

Inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt, m.m. (prop. 2000/01:118)

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2000/01:118 Inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt, m.m. och den motion som väckts i ärendet. I propositionen föreslås en rad ändringar när det gäller förfarandereglerna för punktskatter på mineraloljeprodukter samt alkohol och tobaksvaror. Bland annat föreslås att nuvarande system för skattefria inköp av alkohol och bränsle i lagen om alkoholskatt och lagen om skatt på energi ersätts med ett system där sådana inköp förutsätter att köparen är godkänd som skattebefriad förbrukare. I propositionen föreslås också att beskattningsmyndigheten får utökade möjligheter till revision av bl.a. upplagshavare och skatteupplag samt hos tredje man i ärenden om återbetalning av skatt enligt lagen om skatt på energi.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och avstyrker den motion som väckts i ärendet.

I betänkandet behandlas också fyra motioner om reducerad mervärdesskatt för förlust av kontanta medel genom stöld och rån som väckts under den allmänna motionstiden 2000. Utskottet avstyrker motionerna.

I betänkandet finns 2 reservationer.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Utskottets överväganden	5
Tredjemansrevision i återbetalningsärenden.....	5
Propositionen i övrigt	6
Reducerad mervärdesskatt.....	8
Stöld och rån.....	8
Reservationer.....	10
1. Tredjemansrevision i återbetalningsärenden (punkt 1 och punkt 4 i motsvarande del) – m	10
2. Reducerad mervärdesskatt på grund av stöld eller rån (punkt 3) – m, kd, fp, mp.....	10
Förteckning över behandlade förslag.....	12
Propositionen.....	12
Följdmotion	12
Motioner från allmänna motionstiden.....	12
Regeringens lagförslag	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Tredjemansrevision i återbetalningsärenden

Riksdagen godkänner vad utskottet föreslår om tredjemansrevision i återbetalningsärenden enligt lagen om skatt på energi. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:118 i denna del och avslår motion 2000/01:Sk31 yrkande 2.

Reservation 1 (m) - delvis

2. Propositionen i övrigt

Riksdagen godkänner vad utskottet i övrigt föreslår i fråga om ändringar på punktskatteområdet. Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:118 i dessa delar och avslår motion 2000/01:Sk31 yrkande 1.

3. Reducerad mervärdesskatt på grund av stöld eller rån

Riksdagen avslår motionerna 2000/01:Sk605, 2000/01:Sk624, 2000/01:Sk662 och 2000/01:Sk723.

Reservation 2 (m, kd, fp, mp)

4. Lagförslagen

Riksdagen antar de i *bilaga 2* till detta betänkande återgivna förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
 2. lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
 3. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
 4. lag om ändring i lagen (1984:409) om skatt på gödselmedel,
 5. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,
 6. lag om särskild uppbörd av fordonsskatt år 2001.
- Därmed bifaller riksdagen proposition 2000/01:118 i denna del.

Reservation 1 (m) - delvis

Stockholm den 15 maj 2001

På skatteutskottets vägnar

Arne Kjörnsberg

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Arne Kjörnsberg (s), Carl Fredrik Graf (m), Per Rosengren (v), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Per Erik Granström (s), Ulla Wester (s), Lena Sandlin-Hedman (s), Marie Engström (v), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m), Matz Hammarström (mp), Rolf Kenneryd (c), Per-Olof Svensson (s), Lennart Axelsson (s), Stefan Hagfeldt (m) och Staffan Werme (fp).

Redogörelse för ärendet

I proposition 2000/01:118 Inköp av bränsle och alkohol utan punktskatt, m.m. föreslås att det nuvarande systemet för skattefria inköp av alkohol och bränsle i lagen om alkoholskatt och lagen om skatt på energi ersätts med ett system där sådana inköp förutsätter att köparen är godkänd som skattebefriad förbrukare. Endast den som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig skall kunna godkännas. Ett godkännande som skattebefriad förbrukare skall kunna återkallas. Upplagshavares och andra skattskyldigas rätt till avdrag i systemet förutsätter att varorna tas emot av en skattebefriad förbrukare.

Vidare föreslås ändringar i reglerna om skattskyldighetens inträde för upplagshavare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt och lagen om skatt på energi. Ändringarna innebär att de kopplingar till civilrättsliga begrepp som i dag finns tas bort. Genom ändringarna tydliggörs att avgörande för när skattskyldighet inträder är var varorna fysiskt befinner sig.

Vissa ändringar föreslås i bestämmelserna om säkerhet och ledsagar-dokument i lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt och lagen om skatt på energi.

När det gäller alkoholskatt föreslås att undantag från skatteplikt skall gälla för alkoholinnehållet i vissa i gemenskapsrätten angivna produkter.

Utökade möjligheter till revision föreslås bl.a. hos den som ansöker om godkännande som upplagshavare, skattebefriad förbrukare, registrerad varumottagare samt för kontroll av skatteupplag. Det föreslås också att det skall vara möjligt för beskattningsmyndigheten att direkt rikta en revision mot tredje man i ärenden om återbetalning av skatt enligt lagen om skatt på energi.

Slutligen föreslås en lag om särskild uppbörd av fordonsskatt år 2001. Lagen innehåller bestämmelser om skatteårets längd och skattens storlek för fordon med slutsiffra fem i registreringsnumret.

Lagen om särskild uppbörd av fordonsskatt år 2001 föreslås träda i kraft den 1 juli 2001. Övriga ändringar föreslås träda i kraft den 1 oktober 2001.

I betänkandet behandlar utskottet också fyra motioner som väckts under den allmänna motionstiden 2000 och som rör frågan om reducerad mervärdesskatt på grund av stöld, rån eller annat tillgreppsbrott.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i *bilaga 1*. Regeringens lagförslag framgår av *bilaga 2*.

Utskottets överväganden

Tredjemansrevision i återbetalningsärenden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om utökad möjlighet till revision av tredje man i ärenden om återbetalning av skatt enligt lagen om skatt på energi och avslår motionsyrkandet. Jämför reservation 1 (m).

Gällande bestämmelser

Den 1 januari 1999 infördes regler om revision av den som ansökt om återbetalning av skatt enligt lagen om skatt på gödselmedel, lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt och lagen om skatt på energi (LSE) (prop. 1998/99:18, bet. 1998/99:SkU6, rskr. 68). Vidare fick beskattningsmyndigheten möjlighet att förelägga tredjeman att ge in kontrolluppgift rörande förhållanden mellan honom eller henne och den som ansökt om återbetalning. På förslag av skatteutskottet infördes också bestämmelser om att beskattningsmyndigheten skall få besluta om revision hos tredjeman för att kontrollera att den uppgiftsskyldighet som uppkommer i och med ett tredjemansföreläggande har fullgjorts riktigt och fullständigt.

Propositionen

I propositionen föreslås att det skall vara möjligt att besluta om s.k. tredjemansrevision i ärenden om återbetalning enligt lagen om skatt på energi.

Enligt regeringens uppfattning finns behov av tredjemansrevision främst vid återbetalningsärenden enligt LSE och då i synnerhet vid värmeleveranser till industriföretag och växthusodlare. Värmeleverantörer kan genom återbetalning få skattenedsättning på bränslen och el som använts för att framställa värme, om värmen har levererats för tillverkningsprocessen i industriell verksamhet eller för växthusuppvärmning vid yrkesmässig växthusodling (9 kap. 5 § LSE).

När det gäller kontroll av en ansökan om återbetalning av skatt avseende värmeleveranser är det enligt regeringens mening inte tillräckligt att kontrollera den som ansöker om återbetalning av skatten utan även det företag dit värmen levereras måste kunna kontrolleras. Med nuvarande regler måste beskattningsmyndigheten först förelägga tredjeman (dvs. det företag dit värmen levererats) att ge in uppgifter som tar sikte på hur verksamheten bedrivits för att därefter, utifrån de uppgifter som kommer in, genom en revision kunna göra en mer omfattande kontroll av att uppgifterna är riktiga, dvs. att förutsättningarna för återbetalning är uppfyllda. Detta är, menar

regeringen, en onödig omgång. Dessutom framhålls att det kan vara svårt att utforma föreläggandet till tredjeman på ett från kontrollsynpunkt effektivt sätt eftersom beskattningsmyndigheten sannolikt saknar närmare kännedom om det företag som skall kontrolleras.

Regeringen anser att beskattningsmyndigheten bör ges befogenhet att besluta om revision hos tredjeman i återbetalningsärenden, dvs. att direkt rikta en revision mot tredjeman utan föregående föreläggande.

Motioner

I motion Sk31 yrkande 2 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) yrkas att riksdagen avslår förslaget om tredjemansrevision. Motionärerna anför att de av rättssäkerhetsskäl inte kan ställa sig bakom förslaget om att utvidga möjligheten till tredjemansrevision.

Utskottets ställningstagande

Av propositionen framgår att s.k. tredjemansföreläggande och den begränsade revisionsmöjlighet som är kopplad till detta inte är ett fullgott kontrollinstrument i alla situationer. Utskottet anser i likhet med regeringen att kontrollåtgärderna i ärenden om återbetalning av skatt enligt lagen om skatt på energi skulle bli effektivare om beskattningsmyndigheten fick befogenhet att besluta om revision hos tredje man utan föregående föreläggande. Utskottet tillstyrker propositionen i denna del och avstyrker motion Sk31.

Propositionen i övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag i propositionen i övrigt. Motionsyrkandet avstyrks.

Propositionen

I propositionen föreslås i övrigt en rad ändringar på punktskatteområdet. Förslagen innebär sammanfattningsvis följande.

Nuvarande system för skattefria inköp av alkohol och bränsle mot försäkran i lagen om skatt på alkohol och lagen om skatt på energi föreslås ersättas med ett system där skattefria inköp förutsätter att köparen är godkänd som skattebefriad förbrukare. Skälet är bl.a. att nuvarande försäkranssystem vid flera tillfällen missbrukats, vilket lett till betydande skattebortfall och att kontrollen därför måste förbättras. Höga krav bör enligt regeringens mening ställas på den som ansöker om godkännande som skattebefriad förbrukare. Därför bör endast den som med hänsyn till sina ekonomiska förhållanden och omständigheterna i övrigt är lämplig kunna godkännas. Ett godkännande som skattebefriad förbrukare skall enligt propositionen kunna återkallas.

För att kontrollen av systemet skall bli effektiv föreslås att en skattebefriad förbrukare löpande skall bokföra inköp och förbrukning av obeskattade varor och på lämpligt sätt se till att det finns underlag för kontroll av att varor som köpts in utan skatt används för det ändamål som var förutsättningen för skattefrihet.

Upplagshavares och andra skattskyldigas rätt till avdrag föreslås bli direkt kopplade till att försäljning skett till en skattebefriad förbrukare.

Den som är godkänd som skattebefriad förbrukare och registrerad som varumottagare föreslås få göra avdrag för skatt på alkoholvaror som förvärvats från annat EU-land och förbrukas för ett skattefritt ändamål. En liknande avdragsrätt finns redan i lagen om skatt på energi.

Vidare föreslås ändringar i reglerna om skattskyldighetens inträde för upplagshavare enligt lagen om tobaksskatt, lagen om alkoholskatt och lagen om skatt på energi. Ändringarna innebär att de kopplingar till civilrättsliga begrepp som i dag finns tas bort. Genom ändringarna tydliggörs att avgörande för när skattskyldighet inträder är var varorna fysiskt befinner sig. För att underlätta kontrollen av bl.a. att obeskattade varor förvaras i godkända skatteupplag och av varor som transporteras mellan medlemsländerna samt för att fastställa när skattskyldighet inträtt föreslås att en upplagshavare för varje skatteupplag löpande skall bokföra affärshändelser och varurörelser som rör skattepliktiga varor samt regelbundet inventera lagret av sådana varor.

Krav på vandelsprövning införs i vissa fall för den som ansöker om registrering som skattskyldig enligt lagen om tobaksskatt och lagen om skatt på gödselmedel. Vandelsprövning införs eftersom den som registrerats som skattskyldig har möjlighet att hantera obeskattade varor.

Undantag från skatteplikt skall gälla för alkoholinnehållet i vissa i gemenskapsrätten angivna produkter (t.ex. i läkemedel, vinäger, smakämnen i livsmedel och choklad). Därmed åtgärdas nuvarande diskrepans i reglerna för produkter som importerats och sådana som framställs inom landet.

Förutom utökade möjligheter till revision i ärenden om återbetalning enligt lagen om skatt på energi som behandlats ovan föreslås att beskattningsmyndigheten skall ges befogenhet att besluta om revision hos den som ansöker om godkännande som upplagshavare eller skattebefriad förbrukare samt hos den som ansöker om registrering som varumottagare. Revision bör även få göras hos en sådan representant som en distansförsäljare utser och för att kontrollera skatteupplag.

Slutligen föreslås en lag om särskild uppbörd av fordonsskatt för år 2001. Lagen innehåller bestämmelser om skatteårets längd och skattens storlek för fordon med slutsiffra fem i registreringsnumret.

Motioner

I motion Sk31 yrkande 1 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m) begärs ett tillkännagivande om att avslag på en ansökan om godkännande som skattebefriad förbrukare skall kunna överklagas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot regeringens förslag och tillstyrker därför propositionen även i dessa delar.

Avslag på en ansökan om godkännande som skattebefriad förbrukare liksom beslut om återkallelse av godkännanden kommer att kunna överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Motionsyrkandet om överklagandemöjlighet i ärenden om skattebefriad förbrukare är således tillgodosett genom propositionen och avstyrks därför.

Reducerad mervärdesskatt

Stöld och rån

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om reducerad mervärdesskatt för förlust av kontanta medel genom stöld eller rån.

Jämför reservation 2 (m, kd, fp, mp).

Gällande bestämmelser m.m.

Enligt 1 kap. 1 § mervärdesskattelagen skall mervärdesskatt betalas vid omsättning av varor och tjänster om omsättningen är skattepliktig och sker i yrkesmässig verksamhet. Bestämmelser om hur och på vilket underlag skatten skall beräknas finns i 7 kap. mervärdesskattelagen. Normalt beräknas skatten som en procentsats på priset för varan eller tjänsten (beskattningsunderlaget). Enligt en särskild bestämmelse får den skattskyldige minska beskattningsunderlaget om det uppkommer en förlust på en fordran avseende ersättning för en vara eller en tjänst, s.k. kundförlust. Minskningen får ske med ett belopp som motsvarar förlusten.

Mervärdesskattelagen innehåller i övrigt inte några bestämmelser om att hänsyn skall tas till förluster i en verksamhet. En skattskyldig är således skyldig att redovisa mervärdesskatt även om den ersättning han eller hon har uppburit för en omsättning har förlorats genom exempelvis stöld e.d. Det är endast vid kundförlust som beskattningsunderlaget får minskas.

De nu redovisade reglerna i mervärdesskattelagen stämmer överens med bestämmelserna i EG:s sjätte mervärdesskattedirektiv. EG-direktivet medger inte att beskattningsunderlaget får ändras därför att vederlaget för en eller flera omsättningar förloras genom t.ex. stöld.

Från och med 1999 års taxering föreligger en viss avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för förluster av kontanta medel i näringsverksamhet genom brott. Enligt den aktuella propositionen (prop. 1996/97:154 s. 35 f.) övervägde regeringen att också föreslå regler som skulle göra det möjligt att ändra underlaget vid mervärdesbeskattningen när förluster uppkommit genom

brott, t.ex. stöld. Enligt regeringens bedömning tydde emellertid en genomgång av EG-rätten på att EG-reglerna inte medgav att Sverige införde regler för ändring av beskattningsunderlaget i sådana fall då vederlaget för en omsatt vara eller tjänst stulits. Dessutom ansåg regeringen att ett införande av en rätt till ändring av beskattningsunderlaget skulle strida mot mervärdesskattelagens grundläggande principer. Regeringen föreslog därför inte några regler som skulle göra det möjligt att ändra underlaget vid mervärdesskattningen.

Skatteutskottet, som beträffande denna fråga var enigt, avvek inte från regeringens bedömning (bet. 1997/98:SkU2). Detta ställningstagande upprepades senare av utskottet i ett nytt betänkande, dock att något parti denna gång lämnade en reservation (bet. 1997/98:SkU17).

Motionerna

I motionerna Sk624 av Margareta Cederfelt och Catharina Elmsäter-Svärd (båda m), Sk662 av Henrik S Järrel (m) och Sk723 av Ana Maria Narti (fp) efterlyses en möjlighet till avdrag vid mervärdesskatteredovisningen för förlust på grund av stöld eller rån. Även Birger Schlaug (mp) begär i motion Sk605 ett förslag av regeringen som går ut på att skatt inte skall tas ut på pengar som företagaren bestulits på. Motionärerna anser att den nuvarande ordningen är stötande, orättvis och ologisk.

Utskottets ställningstagande

Med hänvisning till den ovan lämnade redovisningen om vad som förekommit rörande den nu aktuella frågan vidhåller utskottet sin uppfattning att ett införande av en rätt till reducering av beskattningsunderlaget för mervärdesskatt på det sätt som motionärerna begär skulle strida mot såväl gällande EG-regler som grundläggande principer för mervärdesskatteredovisningen. Ett tillmötesgående av motionärernas önskemål skulle dessutom ge upphov till vissa problem, t.ex. då det gäller hanteringen av gjorda avdrag för ingående mervärdesskatt, försäkringsfrågor m.m. Utskottet avstyrker därför motionerna.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Tredjemansrevision i återbetalningsärenden (punkt 1 och punkt 4 i motsvarande del) – m

av Carl Fredrik Graf (m), Carl Erik Hedlund (m), Catharina Hagen (m) och Stefan Hagfeldt (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 och punkt 4 i motsvarande del borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen avslår propositionen i denna del och bifaller motion 2000/01: Sk31 yrkande 2.
4. Riksdagen – i fråga om ändringar i lagen (1994:1776) om skatt på energi – antar de i bilaga 2 till detta betänkande återgivna förslagen med den ändringen att den föreslagna nya lydelsen av 9 kap. 14 § andra stycket utgår ur förslaget.

Ställningstagande

Nuvarande befogenheter för att kontrollera att den som ansökt om återbetalning av skatt har lämnat riktiga och fullständiga uppgifter är enligt vår mening fullt tillräckliga. I den mån uppgifter behöver inhämtas från någon annan än den som ansökt om återbetalning av skatt finns möjlighet att begära in sådana uppgifter genom s.k. tredjemansföreläggande. Vi avstyrker förslaget i propositionen om utvidgade revisionsbefogenheter för beskattningsmyndigheten i ärenden om återbetalning enligt lagen om skatt på energi.

2. Reducerad mervärdesskatt på grund av stöld eller rån (punkt 3) – m, kd, fp, mp

av Carl Fredrik Graf (m), Helena Höij (kd), Carl Erik Hedlund (m), Kenneth Lantz (kd), Catharina Hagen (m), Matz Hammarström (mp), Stefan Hagfeldt (m) och Staffan Werme (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 3 borde ha följande lydelse:

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i reservationen anförs om reducerad mervärdesskatt på grund av stöld eller rån. Därmed

bifaller riksdagen delvis motionerna 2000/01:Sk605, 2000/01:Sk624, 2000/01:Sk662 och 2000/01:Sk723.

Ställningstagande

Det förhållandet att näringsidkare till följd av mervärdesbeskattnings konstruktion tvingas redovisa mervärdesskatt på all sin omsättning – även om han eller hon förlorat vederlaget i form av kontanta medel till följd av rån, stöld eller annat tillgreppsbrott – har föranlett ett flertal riksdagsmotioner de senaste åren. Att näringsidkaren tvingas betala in mervärdesskatten utan någon reduktion har upplevts som stötande, orättvist och stridande mot det allmänna rättsmedvetandet. Det skulle enligt utskottets uppfattning vara en fördel om reglerna kunde mjukas upp.

Enligt regeringens ovan redovisade bedömning efter en tidigare genomgång av EG-rätten och den ordning som gällde i övriga EU-länder tydde genomgången på att EG-reglerna inte medgav att Sverige införde regler för korrigerande av beskattningsunderlaget i sådana fall då vederlaget för en omsatt vara eller tjänst stulits. Utskottet anser att regeringen bör göra en förnyad analys av rättsläget och agera inom EU för att få till stånd en ändring i direktivet så att en reduktion av mervärdesskatten kan ske efter rån, stöld och liknande tillgreppsbrott. Om det skulle visa sig att det trots allt finns ett utrymme redan nu för en sådan reform bör regeringen lägga fram förslag för riksdagen så snart som möjligt.

Vad nu anförts bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Härmed tillstyrker utskottet delvis motionerna Sk624 (m), Sk662 (m), Sk723 (fp) och Sk605 (mp).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Regeringen (Finansdepartementet) föreslår i proposition 2000/01:118:

att riksdagen antar de i propositionen framlagda förslagen till

1. lag om ändring i lagen (1994:1563) om tobaksskatt,
2. lag om ändring i lagen (1994:1564) om alkoholskatt,
3. lag om ändring i lagen (1994:1776) om skatt på energi,
4. lag om ändring i lagen (1984:409) om skatt på gödselmedel,
5. lag om ändring i lagen (1984:151) om punktskatter och prisregleringsavgifter,
6. lag om särskild uppbörd av fordonsskatt år 2001.

Följdmotion

2000/01:Sk31 av Carl Fredrik Graf m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att en möjlighet att överklaga ett negativt beslut avseende ”skattebefriad förbrukare” införs.
2. Riksdagen avslår förslaget att möjliggöra tredjemansrevision i ärenden om återbetalning enligt lagen om skatt på energi.

Motioner från allmänna motionstiden

2000/01:Sk605 av Birger Schlaug (mp):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring av skattereglerna vid förmögenhetsbrott.

2000/01:Sk624 av Margareta Cederfelt och Catharina Elmsäter-Svärd (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att avdrag för moms medges vid förlust till följd av rån och stöld.

2000/01:Sk662 av Henrik S Järrel (m):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i syfte att tillåta avdrag för moms på rånat belopp.

2000/01:Sk723 av Ana Maria Narti (fp):

Riksdagen begär att regeringen skyndsamt låter utreda frågan om moms på pengar som stulits från handlare.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

